

การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษในจังหวัดลพบุรี

Tourism Management in Military Areas by Special Warfare Command In Lopburi Province

ชนิษฐา ใจเป้ง¹

KanitthaJaipeng

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

อีเมล: peeup@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 11 กันยายน 2563

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 2 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 12 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษในจังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน 2) วิเคราะห์ศักยภาพของสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน และ 3) สร้างกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยงานอย่างยั่งยืน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกภาคสนาม สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เลือกแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีเจาะจง โดยเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารพื้นที่หน่วยงาน จำนวน 50 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล การวิเคราะห์ค่าหลัก (Domain Analysis) และการวิเคราะห์เหตุการณ์ตามเรื่องราว (Event Analysis) ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษมีทรัพยากรทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอันอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ มีจุดแข็งในด้านภูมิทัศน์รวมถึงทัศนียภาพที่สวยงาม การสร้างแผนกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวคือ พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตทหาร สร้างเครือข่ายพันธมิตร และประสานงานระหว่างหน่วยงานทหารในจังหวัดลพบุรี อีกทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในด้านการท่องเที่ยวซึ่งเกิดประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การจัดการท่องเที่ยว, เขตทหาร, หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ, ลพบุรี

ABSTRACT

The objectives of this study were to: 1) survey tourism resources at Special Warfare Command in Lopburi province; 2) analyze potential of internal and external environment of tourism resources at SWCOM in Lopburi province and 3) construct strategies for military

area on sustainable tourism management at SWCOM in Lopburi province by using the qualitative research methodology and Purposive Sampling Method. The tools used were the interview form and the field recording form. The sample group consisted of 50 samples related to the tourism in military area. The data were analyzed by Typological Analysis (Domain Analysis and Event Analysis). The results were found that there was a rich of natural resources and was built by human being. Regarding an analysis of internal and external environment of tourism resources, it was found that there was strength on beautiful scenery. For the construction of strategies for tourism management, this was in terms of the following: developing forms of tourism activities; public relations on tourism in military areas; alliance networking between military officer and concerned organizations; and developing concerned personnel to have knowledge and potential on tourism.

Keywords: Tourism Management, Army Zone, Special Warfare Command, Lopburi Province

บทนำ

จากการที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับ กองทัพบก ได้มีการจัดการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในเขตทหาร ภายใต้โครงการ "Army Land" ดินแดนท่องเที่ยวในเขตทหาร โดยกองทัพบกได้พัฒนาและใช้แหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารที่มีอยู่ทั่วประเทศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป เพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการสร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ซึ่งในส่วนของแนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหาร ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการและผจญภัย, การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้, การท่องเที่ยวเพื่อฝึกอบรม และการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและการกีฬา เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นทั่วไป ซึ่งการท่องเที่ยวในแต่ละค่ายทหารนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพที่ตั้ง อีกทั้งยังมีความปลอดภัยสูง เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านคอยให้คำแนะนำและดูแล อีกทั้งมีอุปกรณ์สำหรับการประกอบกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ได้มาตรฐาน จึงถือได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่เหมาะสมได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้น (บรรจบ มูลเชื้อ, 2563)

จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายและมีความเจริญทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องยาวนานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สามารถชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาทางวัฒนธรรมมากมาย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ นอกจากนั้นลพบุรียังเต็มไปด้วยพื้นที่ทหารมากรองจากกรุงเทพฯ เพราะมีการย้ายหน่วยทหารมาตั้งที่ลพบุรี เพราะเห็นว่าเป็นจุดศูนย์กลางของประเทศ ซึ่งมีหน่วยทหารที่มีการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่หลายแห่ง (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2563) ประเด็นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่า หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษมีทรัพยากร

การท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวภายในอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารและส่งผลให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เนื่องด้วยการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหน่วยฯ นั้นเป็นกิจการที่มีได้แสวงหาผลกำไรเชิงธุรกิจ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในหน่วยฯ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน วิเคราะห์ศักยภาพของสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของทรัพยากรการท่องเที่ยว และประเด็นการกำหนดกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารของหน่วยงานอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ
2. วิเคราะห์ศักยภาพของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ
3. สร้างกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษอย่างยั่งยืน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การท่องเที่ยวในเขตทหาร

จากแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหารกองทัพบก (พ.ศ.2561-2564) ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนในหน่วยทหาร รวมทั้งการเตรียมความพร้อมสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคต ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหารประกอบด้วย การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการและผจญภัย, การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้, การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและการกีฬา, การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและธรรมชาติ, การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ และการท่องเที่ยวเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม บนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานการท่องเที่ยวกองทัพบก, 2561)

“การท่องเที่ยวในเขตทหาร” เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้หมายถึงเฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ในเขตพื้นที่ทหาร แต่รวมถึงการเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องในหน่วยทหารของกองทัพบก กันนับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหาร ตามนโยบายด้านการท่องเที่ยว ของกองทัพบกจะต้องมีความต่อเนื่องการพัฒนาต้องสนองตอบนโยบายของรัฐบาล และต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา บนพื้นฐานที่เหมาะสมกับหน่วยทหารของกองทัพบก (แผนแม่บทการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร, 2563) จากความหมายของคำว่า “การท่องเที่ยว” หน่วยทหารส่วนใหญ่ได้ดำเนินการในเรื่องการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านมา โดยจำแนกลักษณะตามความมุ่งหมายของการท่องเที่ยวในเขตทหารได้ 2 ลักษณะคือ 1) การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน การบันเทิง และการศึกษาหาความรู้การเรียนรู้ และการหาประสบการณ์ชีวิตของประชาชน และนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป 2) การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ ในลักษณะการจัดกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ เพื่อ

ประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมของสถานการศึกษาหน่วยราชการ องค์กรรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ รวมถึงเพื่อการพักผ่อน การบันเทิง และเป็นสวัสดิการของกำลังพลและครอบครัวในกองทัพบก (สำนักงานท่องเที่ยวของกองทัพบก, 2561)

2. หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ

หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ เป็นหน่วยทหารของกองทัพไทย โดยมีกองบัญชาการอยู่ที่ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี กองทัพบกเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของปฏิบัติการสงครามพิเศษที่สามารถเผชิญและลดภัยคุกคามจากภายนอกประเทศได้ จึงได้มีการจัดตั้งหน่วยรบพิเศษขึ้นเป็นหน่วยแรก เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ.2497 ที่บ้านป่าหวาย ใช้ชื่อว่า “กองพันทหารพลร่ม” หรือที่รู้จักกันดีในนามของ “พลร่มป่าหวาย” (สุวัตร์ โตเสวก และจารึก แก้วผลึก, 2556)

3. Army Land หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ

สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ยังไม่ได้จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการแต่ทั้งนี้หน่วยฯ ได้มอบหมายให้กองกิจการพลเรือนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยสำนักงานของกองกิจการพลเรือนตั้งอยู่ที่กองบัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องการควบคุม อำนาจการ ประสานงาน และกำกับดูแลเกี่ยวกับงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยฯ ให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บัญชาการหน่วยฯ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยฯ งานการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้กองกิจการพลเรือนจะเป็นหน่วยงานที่คอยติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานภายในหน่วยฯ เอง รวมถึงการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกทั้งส่วนราชการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบก สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) และภาคเอกชนต่าง ๆ (แผนการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร นสศ., 2563) ทั้งนี้หน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวภายในหน่วยฯ ได้แก่ โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ, กรมรบพิเศษที่ 2, กองวิทยาการศูนย์สงครามพิเศษ และกองบริการศูนย์สงครามพิเศษ (แผนแม่บทการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร, 2563)

4. SWOT และ กลยุทธ์ 4 แบบ จาก SWOT

การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมืออย่างง่ายที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ซึ่งถูกนำมาใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1960 จนถึงปัจจุบัน (Phadermrod, Crowder and Wills, 2016) เพื่อใช้จัดการธุรกิจในสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและมีการแข่งขันสูง ทว่าในปัจจุบันนี้ SWOT ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในหลายด้าน โดยเฉพาะการนำไปใช้ในการประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีปัจจัยหลากหลายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การวิเคราะห์ SWOT เอื้อให้มีการตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบและมีทิศทาง (Comino & Ferreti, 2016) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้องค์กรสามารถสร้างจุดแข็งและลดจุดอ่อนในการดำเนินงาน

องค์กรสามารถใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อประเมินสถานการณ์และนำไปสู่การกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ ทั้งยังสามารถนำปัจจัยดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส หรืออุปสรรค มาจับคู่กัน

ในรูปแบบที่เรียกว่า TOWS matrix ซึ่ง TOWS นี้เป็นคำเรียกอีกด้านหนึ่งของ SWOT ทั้งยังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่นั้นสามารถนำมาจับคู่ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนได้ ดังนี้ กลยุทธ์ SO เป็นการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งใช้จุดแข็งที่มีอยู่สร้างความได้เปรียบจากโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ ดังนั้นกลยุทธ์ที่ใช้จึงเป็นกลยุทธ์การเจริญเติบโต กลยุทธ์ WO เป็นการใช้ความพยายามปรับปรุงจุดอ่อนภายในองค์กรให้ดีขึ้น ซึ่งใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ ดังนั้นกลยุทธ์ที่ใช้จึงเป็นกลยุทธ์การอนุรักษ์ กลยุทธ์ ST เป็นการใช้จุดแข็งขององค์กรในการหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอก ดังนั้นกลยุทธ์ที่ใช้จึงเป็นกลยุทธ์การแข่งขัน และกลยุทธ์ WT เป็นการใช้ความพยายามลดจุดอ่อนภายในให้เหลือน้อยที่สุดพร้อมกับลดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอกให้ได้น้อย (Hutanuwat & Hutanuwat, 2008); (Theepaparn, 2008); (Chatravisit, et al., 2011)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชรสุดา แสงศรี และ จิรัชญา มณีเนตร (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวและเพื่อตอบสนองมาตรฐานปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหาร ใช้แบบสอบถามในการศึกษาข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวรู้ข้อมูลจากสถานศึกษาของตน เดินทางเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการกับสถานศึกษา และส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกและมีแนวโน้มที่จะแนะนำให้เพื่อนหรือคนรู้จักเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหาร

สุพจน์ เพ็ชรคง(2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน กองทัพเรือ (ค่ายกรมหลวงชุมพร) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และศึกษาแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ทักษิณภาพของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม และมีความเป็นธรรมชาติ ภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่หลากหลายสำหรับแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่าต้องทำการพัฒนาเพิ่มเติมสภาพแวดล้อมทางกายภาพในหลายส่วนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

ธัญวรรวดี สันญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัจจัยด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน

บรรจบ มูลเชื้อ (2563) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ และเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต อีกทั้งเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่กองทัพเรือ ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ แสดงทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือในระดับสูง

พระราชรัตน์ เจริญรัตน์ และ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2563) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหาร กรณีศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหาร ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการตลาดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหารควรพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและการสัมภาษณ์เป็นกลุ่มแบบเจาะจง โดยเป็นนายทหารและทหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวจำนวน 50 ตัวอย่าง จนได้ข้อมูลเชิงคุณภาพถึงจุดการอึดตัวของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยรวม 12 เดือน โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเกี่ยวกับบริบททั่วไปของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ และเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยประเมินในประเด็นของจุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส และอุปสรรคของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่หน่วยฯ ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม เกี่ยวกับการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการในหน่วย เพื่อสร้างกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหาร โดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรีให้เกิดความยั่งยืน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะได้ทำการตรวจเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในลักษณะของข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) รวมทั้งจะได้ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทของทรัพยากรท่องเที่ยวภายในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ รวมถึงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของทรัพยากรการท่องเที่ยว จากนั้นจะมีการจัดประชุมกลุ่มย่อยให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดและสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันวิเคราะห์และจัดสร้างกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหาร ตามนโยบายการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวของกองทัพต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล จะจัดทำหลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆ แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยการใช้ตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) โดยการใช้การจำแนกประเภทข้อมูลระดับจุลภาคด้วยการจำแนกข้อมูลตามคำ หรือประโยค ที่เรียกว่า “การวิเคราะห์

คำหลัก” (Domain Analysis) และการวิเคราะห์เหตุการณ์ตามเรื่องราว (Event Analysis) จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีหรือการทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของบทสรุปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรี พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของหน่วยมีดังนี้

1) พิพิธภัณฑ์ทหารรบพิเศษจุดกำเนิดพิพิธภัณฑ์ทหารรบพิเศษสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติงานตามภารกิจของกำลังพลหน่วยรบพิเศษ ตั้งแต่กองพันทหารพลร่ม, กองรบพิเศษ (พลร่ม), กองรบพิเศษพลร่มที่ 1 ตามพื้นที่ต่างๆในทุกภาคของประเทศและต่างประเทศ เมื่ออาวุธยุทโธปกรณ์มีจำนวนมากขึ้น จึงมีการคิดเก็บรวบรวมไว้ในที่แห่งเดียว โดยจัดเก็บในลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา จึงให้มีการก่อสร้างอาคาร “พิพิธภัณฑ์ทหารเล็กขอม” ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของพิพิธภัณฑ์ และเมื่อ พ.ศ.2536 ผบ.นสศ. เล็งเห็นว่าหน่วยรบพิเศษควรมีพิพิธภัณฑ์ทหารรบพิเศษเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปภายภาคหน้า ทดเทียมอารยประเทศอื่นๆสามารถเชิดชูเกียรติประวัติทหารพลร่มไทยได้ จึงขอจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ทหารรบพิเศษเป็นอาคารถาวรขึ้น ณ รพศ.1 ค่ายศิราลงกรณ์ โดยมีการจัดแสดงวัตถุอุปกรณ์ทั้งการจัดแสดงภายนอกอาคารและภายในอาคาร การจัดแสดงภายนอกอาคารจัดแสดงรถถังโบราณที่เคยใช้ในสมัยสงครามต่างๆ จำนวน 7 คัน ในส่วนการจัดแสดงภายในอาคาร แบ่งออกเป็น 5 ห้องจัดแสดงหลัก และ 3 ห้องจัดแสดงย่อย ในแต่ละห้องรูปแบบการนำเสนอเรื่องราวมีการใช้เทคโนโลยีสื่อมัลติมีเดีย สื่อผสมที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมเกิดจินตภาพ เกิดความรู้สึกร่วมตาม

2)การกระโดดหอสุง 34 ฟุตสถานีทดสอบก่อนกระโดดร่มจริงทางทหาร กิจกรรมกระโดดหอสุง 34 ฟุต เป็นการทดสอบกำลังใจเบื้องต้น ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับการฝึกและดูแลจากผู้ฝึก ครูฝึกที่มีความเชี่ยวชาญให้รู้จักการประกอบร่มเข้ากับตัวเอง รวมถึงการนำตัวเองขึ้นสู่ที่สูงเสมือนว่ากำลังอยู่บนเครื่องบินจริง การยืนตรงหอดูดเหมือนการยืนตรงประตูเครื่องบิน และการกระโดดหอสุงเหมือนการกระโดดออกจากประตูเครื่องบิน อีกทั้งได้เรียนรู้การลอยตัวอยู่ในอากาศ จนกระทั่งถึงพื้นดิน กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ทุกเพศ ทุกวัย โดยผู้ที่ผ่านการกระโดดหอสุง 34 ฟุต จะได้รับปีกกระโดดหอสุงเป็นรางวัล

3)การปีนและไต่หน้าผา ทั้งหน้าผาจำลองและหน้าผาจริง ภายในค่ายฝึกการรบพิเศษ (อ่างเก็บน้ำซับเหล็ก) ด้วยทักษะวิธีการแบบทหาร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับการฝึกให้รู้จักการใช้อุปกรณ์เชือกและเครื่องมือสำหรับการปีนขึ้นและการไต่ลงหน้าผาทั้งหน้าผาจริงและหน้าผาจำลอง ซึ่งเป็นการฝึกเทคนิคการปีนและไต่หน้าผาแบบง่ายๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าร่วมทดสอบเพื่อท้าทายความสามารถอีกอย่างหนึ่งได้

4)การพักแรมและเดินป่าเป็นการจัดกิจกรรมให้สำหรับกลุ่มคณะที่ต้องการฝึกทักษะ เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเทคนิคและความรู้เกี่ยวกับการเดินป่าให้ปลอดภัย การใช้

สะพานเพื่อข้ามลำน้ำ รวมถึงการเรียนรู้พืชต่างๆ ในป่า เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมทั้งทางเดินที่พักแรมในป่าบริเวณอ่างเก็บน้ำ ทั้งอ่างเก็บน้ำซับเหล็กและอ่างเก็บน้ำห้วยกระแต

5) การจัดกิจกรรมเชิงผจญภัยของกลุ่มประชุมสัมมนาปัจจุบันการจัดกิจกรรมเชิงผจญภัยกำลังได้รับความนิยมในกลุ่มประชุมสัมมนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะแต่ละกิจกรรมนั้นต่างสอดแทรกความรู้ที่น่าสนใจ ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ดีในการกระชับความสัมพันธ์ สานความสัมพันธ์ภายในองค์กร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันในอนาคต ทั้งนี้ภายในหน่วยได้จัดกิจกรรมนันทนาการและผจญภัยที่ครบวงจร มีทั้งบนบกและในน้ำโดยใช้พื้นที่เชิงเขารอบอ่างเก็บน้ำซับเหล็ก ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำธรรมชาติที่มีมาแต่โบราณ และมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม ร่มรื่น ขณะเดียวกันผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับความรู้เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่น่าตื่นเต้น เร้าใจ สนุกสนาน ซึ่งมีทั้งสถานียทดสอบกำลังใจ 16 สถานี เพื่อพิสูจน์ความกล้าหาญ ความอดทน และการดำรงชีพในป่า รวมถึงเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีงามภายในหมู่คณะ ความสามัคคีที่มีต่อกัน

6) สวนสัตว์ลพบุรีสวนสัตว์แห่งนี้สร้างขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2483 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อวัตถุประสงค์ให้เป็นต่อนุรักษ์สัตว์ป่าที่หายากของไทย ได้ปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ของกองทัพบกประมาณ 80 ไร่ ให้เป็นสวนสัตว์ และเป็นสถานที่พักผ่อนแห่งที่ 2 ของประเทศไทยรองลงมาจากสวนสัตว์ดุสิต(เขาดิน) และได้นำสัตว์ที่จับได้จากป่าธรรมชาติ ประชาชนนำมาบริจาคและบางส่วนได้นำมาจากสวนสัตว์ดุสิต เช่น กวางดาว เป็นต้น มาจัดแสดง ต่อมาเมื่อสิ้นยุคสมัยของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม สวนสัตว์จึงถูกทิ้งและร้างไปในที่สุดเหลือเพียงร่องรอยซากกระดูกสัตว์เก่าๆ ให้เห็น ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 ผู้บัญชาการศูนย์สงครามพิเศษ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งชมรม สโมสร พ่อค้า ประชาชน ดำเนินการปรับปรุงบูรณะสวนสัตว์แห่งนี้ขึ้นใหม่ ให้เป็นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นแหล่งสำหรับศึกษาหาความรู้ ในเรื่องสัตว์และพืชต่างๆ ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดลพบุรี ซึ่งในปัจจุบันทางหน่วยฯ กำลังของบประมาณในการบูรณะและส่งเสริมการท่องเที่ยวในสวนสัตว์เพิ่มมากขึ้น

7) อุโมงค์ลมแบบปิดหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ขึ้นทะเบียนอุโมงค์ลมทางดิ่งแบบปิด ณ สถานีฝึกการล่อตัว โรงเรียนสงครามพิเศษ ค่ายเอราวัณ เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร ซึ่งจำลองการล่อตัวจากการกระโดดร่มจากอากาศยาน โดยยังสามารถต่อยอดสู่การเป็นนักกระโดดร่ม หรือนักกีฬาอุโมงค์ลมทีมชาติในอนาคต เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี โดยอุโมงค์ลมทางดิ่ง มีเส้นทางศูนย์กลางอุโมงค์ลม 14 ฟุต ความสูงห้องกระจก 5.6 เมตร และสามารถปรับระดับความเร็วลมสูงสุดได้ 280 กิโลเมตรต่อชั่วโมง โดยเปิดบริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

8) ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่วัดใหม่เอราวัณเป็นพื้นที่ฝึกอบรมตามแนวทางศาสตร์พระราชากับทหารในหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ และชุมชนโดยรอบ โดยสร้างฐานเรียนรู้ต่าง ๆ และทำแปลงเกษตรอินทรีย์

2. การวิเคราะห์ศักยภาพของสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรี

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านจุดแข็ง หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูเขา รวมถึงทัศนียภาพที่สวยงาม และมีพื้นที่ที่เหมาะสม กว้างขวางและ

ปลอดภัยในการจัดกิจกรรม รวมถึงความเชี่ยวชาญของบุคลากรในด้านภูมิประเทศของพื้นที่ และด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกประเภท ด้านจุดอ่อน แหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน เนื่องจากหน่วยฯ เป็นหน่วยบังคับการที่มีหน่วยงานในความรับผิดชอบและตั้งอยู่ในค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ค่ายชิรา-ลงกรณ์ และค่ายเอราวัณ ทำให้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมไม่สามารถจัดทำได้ในพื้นที่เดียวกัน ด้วยสายงานสั่งการทางทหาร และพื้นที่ในการทำกิจกรรมยังมีพื้นที่จำกัดบางส่วน เนื่องจากต้องสงวนไว้สำหรับการฝึกทางทหาร

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้านจุดแข็ง พิพิธภัณฑ์ทหารรบพิเศษ เป็นแหล่งรวบรวมประวัติศาสตร์ทางทหาร และวีรกรรมของทหารรบพิเศษที่ได้เสียสละเลือดเนื้อและชีวิต เพื่อปกป้องเอกราชของชาติ วงเวียนพลร่มป่าหวายที่สร้างเป็นอนุสรณ์อยู่ตรงหน้าพิพิธภัณฑ์ทหารรบพิเศษ มีศาลสมเด็จพระนารายณ์หน้าตึกแดง ศาลพระนเรศวร ศาลเทพเจ้าเอราวัณที่เป็นที่สักการะและยึดเหนี่ยวจิตใจของทหารรบพิเศษ ค่ายฝึก A03 อ่างซับเหล็ก แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอ่างเก็บน้ำห้วยกระแทก ล้วนเป็นแหล่งที่ได้รับความนิยมเข้าไปทำกิจกรรมจากบุคคลภายนอก และอุโมงค์ลมแบบปิดที่กำลังขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทหาร เปิดให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยและเชิงกีฬา ด้านจุดอ่อน สิ่งอำนวยความสะดวกรวมถึงการประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอ สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่บุคคลทั่วไปไม่สามารถเข้าไปเยี่ยมชมเองได้ต้องมีเจ้าหน้าที่นำไป

ประเด็นโอกาสของการท่องเที่ยวในหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ Army Land จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพรวมถึง สัมมนาสนุกสนาน ท.ทหารเปิดค่ายจากสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) อีกทั้งได้รับงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารจากสำนักงานการท่องเที่ยวกองทัพ และงบประมาณสวัสดิ์ลพบุรีจากงบของหน่วยฯ และงบจากจังหวัดลพบุรี ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค เนื่องจากสถานที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพ ทำให้นักท่องเที่ยวมีการกลับมาเที่ยวซ้ำเสมอ การเดินทางสะดวกสบาย สถานีขนส่งอยู่ไม่ไกล และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวในหน่วยทหารใกล้เคียง อาทิ ศูนย์การบินทหารบก ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทหารมากมาย สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษได้

ประเด็นอุปสรรคของการท่องเที่ยวในหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ปัญหาจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการประหยัด อดออม เก็บตัวอยู่กับบ้าน และสถานการณ์ทางการเมืองก็ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายให้เกิดการเดินทางเที่ยวน้อยลง อีกทั้งในปัจจุบันสถานการณ์การท่องเที่ยวเกิดการแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อให้ได้ส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้น ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค นักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่เข้าใจเกี่ยวกับการดูแลควบคุมพื้นที่ทางทหาร นักท่องเที่ยวบางกลุ่มฝ่าฝืนกฎระเบียบในการเข้ามาใช้พื้นที่ ไม่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ และเนื่องจากเป็นพื้นที่ทหารต้องมีหนังสือขออนุญาตหรือการแลกบัตรทุกครั้ง

3. การสร้างกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรีอย่างยั่งยืน

จากการประชุมกลุ่มได้มีการร่วมกันกำหนดแผนกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษโดยที่ประชุมได้มีการลงมติและได้คัดเลือก กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) ซึ่งกลยุทธ์ที่เกิดจากการจับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในทางบวกคือจุดแข็งและสภาพแวดล้อมภายนอกทางบวกคือโอกาส ซึ่งก็คือการใช้จุดแข็งข้อได้เปรียบของเราผสมกับโอกาสที่ดีเพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงรุกสำหรับไว้ดังนี้

กลยุทธ์/แผนงานหลักเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและวัตถุประสงค์ของ Army Land

1. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตทหารให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยว หรือกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เน้นกิจกรรมสร้างความสามัคคี การจัดอบรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ทั้งการดำรงชีพในป่า และการโดดร่ม
2. การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตทหาร โดยจัดทำ IG, FACEBOOK, LINE, INSTAGRAM, TIKTOK, YOUTUBE หรือ เว็บไซต์ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ อีกทั้งมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยและสามารถเข้าถึง สืบค้นได้ง่าย รวมถึงแผนที่ที่เป็นปัจจุบัน สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆที่ใกล้เคียงในพื้นที่
3. การสร้างเครือข่ายพันธมิตรและประสานงานระหว่างสำนักงานการท่องเที่ยวทหารปืนใหญ่ สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่ายสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบก จังหวัดลพบุรี สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบก และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลพบุรี เพื่อร่วมกันในการประชาสัมพันธ์ และสร้างความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารในจังหวัดลพบุรี
4. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เข้ารับการอบรมจากสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว กองทัพบก และเชิญวิทยากร อาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยวมาสัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารต่อไป
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว อาทิ ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย รวมถึงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารด้วย

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

"ลพบุรี" ได้ชื่อว่าเป็นเมืองทหารเพราะมีหน่วยงานทหารตั้งในพื้นที่จำนวนมาก และหน่วยงานทหารบางแห่งก็เปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาซึ่งหนึ่งในนั้นได้แก่ หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ที่ได้เปิดพื้นที่ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม มาทำกิจกรรม ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวของหน่วยฯ มีอยู่เป็นจำนวนมากและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของทรัพยากรการท่องเที่ยวในหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ พบว่ามีจุดแข็งในด้านภูมิทัศน์รวมถึงทัศนียภาพที่สวยงามและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในการใช้อุปกรณ์ในแต่ละกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนจุดอ่อนคือการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวยังขาดความต่อเนื่อง สำหรับโอกาสที่เข้ามา

ส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ นโยบาย Army Land รวมถึงการสนับสนุนให้เป็นแหล่งรองรับอุตสาหกรรม MICE ในด้านอุปสรรคที่กระทบต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การควบคุมดูแลพื้นที่ทางทหารที่บางครั้งประชาชนทั่วไปไม่ทราบ และการฝึกทางทหารทำให้นักท่องเที่ยวขาดความต่อเนื่องในท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในเขตทหารในปัจจุบันกำลังได้รับการส่งเสริมจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กองทัพบก และสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบกภายใต้โครงการ Army Land ดินแดนท่องเที่ยวในเขตทหารบก ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรี เป็นการจัดการโดยทหารโดยใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีในค่ายทหารของหน่วยเปิดให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรม และท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารจะเป็นตลาดการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่จะให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบประหยัด สอดคล้องกับงานวิจัยของพัญธรรดา แสงศรี และ จิรัชญา มณีเนตร (2560) ที่พบว่าค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในเขตทหารต่ำกว่าแหล่งท่องเที่ยวทั่วไปและส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกและมีแนวโน้มที่จะแนะนำให้เพื่อนหรือคนรู้จักเดินทางมา และควรมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธณัฐวรรตน์ สัญญา เคนาภูมิ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2562) ที่พบว่าปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมทางการตลาดอย่างหนึ่ง เพื่อสื่อสารให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและนำไปบอกต่อแก่บุคคลอื่น ทั้งนี้หากกองทัพบกจะดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหารของกองทัพบกให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ก็ควรที่จะมีหน่วยที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะโดยตรงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรจบ มูลเชื้อ(2563) ที่พบว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยทหารจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบของปัจจัยหลายปัจจัยและใช้วิธีการที่หลากหลายในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การบริหารจัดการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อไป ภายใต้การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยทหารอย่างยั่งยืนและต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารเพิ่มขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพจน์ เพ็ชรคง (2560) ที่พบว่าต้องทำการพัฒนาเพิ่มเติมสภาพแวดล้อมทางกายภาพในหลายส่วนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้นอกจากการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกและการบริหารจัดการแล้ว สิ่งที่สำคัญที่หน่วยฯ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวในเขตทหาร ซึ่งสอดคล้องกับ พรชรรัตน์ เจริญรัตน์ และ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2563) ที่ศึกษาพบว่าการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหารควรพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสร้างความสำเร็จที่ยั่งยืนของการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ควรมีการประชุมและวางแผนนโยบาย ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารร่วมกันระหว่างสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบก และสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวหน่วย

บัญชาการสงครามพิเศษ เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวในหน่วยมาร่วมกันพัฒนาและจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารประสบความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อยอด

การศึกษาค้นคว้านี้ทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรีเท่านั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรดำเนินการศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียงด้วยเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆของกองทัพบกในพื้นที่ลพบุรีมีการเชื่อมโยงกันทั้งในส่วนของศูนย์การบินทหารบก ศูนย์การทหารปืนใหญ่ และควรมีการสำรวจพฤติกรรม, ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมในเขตทหารด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ธัญวรรวัฒน์ สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 9(2), 71 – 80
- บรรจบ มูลเชื้อ. (2563). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(1), 288 – 300
- แผนการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารนสศ.(2563). แผนการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารนสศ. โดยกองกิจการพลเรือน หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ. *เอกสารประกอบการประชุมสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบกหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ*, วันที่ประชุม 2 กันยายน พ.ศ. 2563.ลพบุรี: กองกิจการพลเรือนหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ
- แผนแม่บทการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร. (2563).แผนแม่บทการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษพ.ศ. 2563 – 2570. *เอกสารประกอบการประชุมสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบกหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ*, วันที่ประชุม 30 กรกฎาคมพ.ศ. 2562. ลพบุรี: กองกิจการพลเรือนหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ
- พรชัยรัตน์ เจริญรัตน์ และ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร.(2563).แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหาร กรณีศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก. *เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2563*. วันที่ 1 พฤษภาคม 2563. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พัฏฐ์ธิดา แสงศรีและ จุริชญา มณีเนตร. (2560). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหาร: กรณีศึกษา กองพลทหารม้าที่ 3 ค่ายเปรมติณสูลานนท์. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ*,วันที่ 10 มีนาคม 2560. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพจน์ เพ็ชรคง. (2560).แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินกองทัพเรือ (ค่ายกรมหลวงชุมพร).(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).

- สุวัตร โตเสวก และ จารึก แก้วผลึก. (2556). *บทบาทหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ในพื้นที่ระวังป้องกัน เมื่อเข้าสู่อาเซียน 2558*. รายงานการศึกษาในหมวดวิชาที่ 2 หลักสูตรเสนาธิการทหาร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร. กรุงเทพมหานคร: กองทัพบก.
- สำนักงานการท่องเที่ยวของกองทัพบก. (2561). *แผนยุทธศาสตร์แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร กองทัพบก พ.ศ.2561 –พ.ศ. 2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพบก.
- สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.(2563). *กิจกรรมท่องเที่ยวเมืองทหาร.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2563*, จาก <http://library.tru.ac.th/index.php/inlop/lptour/168-lptuso.html>
- Chatriwisit, R., Phoochinda, S., Somboonphan, W., Hemman, S., Sawangphrai, K., Laoruchiralai, R. and Ninchoo, W. (2011). *Strategic Management. (In Thai)*. (3rd ed.). Bangkok: Phimdee Press.
- Comino, E., and Ferretti, V. (2016). Indicators-based Spatial SWOT Analysis: Supporting the Strategic Planning and Management of Complex Territorial Systems. *Ecological Indicators*, 60, 1104-1117.
- Hutanuwat, N. and Hutanuwat, N. (2008). *Thinking Strategy toward SWOT (In Thai)* (7th ed.).UbonRatchathani:UbonRatchathani University Printing House.
- Theepaparn, P. (2008). *Strategic Management. (In Thai)*. Bangkok: Amorn Press.